

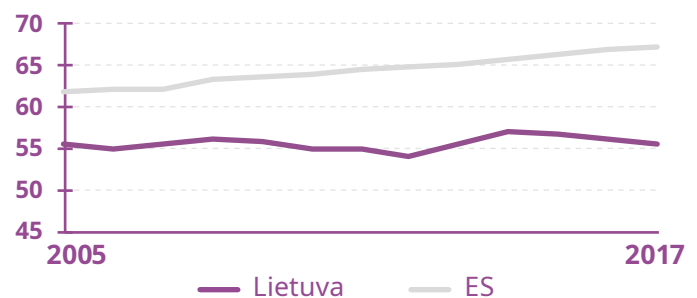
2019 m. lyčių lygybės indeksas: Lietuva

Lietuva lyčių lygybės indekse užima 23 vietą – jos rodiklis yra **55,5 iš 100 balų**. Šalies rodiklis yra 11,9 balo mažesnis nei ES rodiklis. 2005–2017 m. lyčių lygybės srityje Lietuva nepadarė pažangos, o jos rodiklis sumažėjo 0,3 balo (-1,3 balo nuo 2015 m.). Lietuvos pažanga siekiant lyčių lygybės ir toliau yra lėtesnė nei kitų valstybių narių. Palyginti su 2005 m., šalis nusmuko septyniomis pozicijomis.

Lietuvos rodiklis yra mažesnis nei ES rodiklis visose srityse, išskyrus darbo sritį. Lyčių nelygybė didžiausia galios (32,5 balo) ir laiko (50,6 balo) srityse. Didžiausias Lietuvos rodiklis yra sveikatos srityje (79,8 balo), nors jis daug mažesnis nei kitų valstybių narių. Nuo 2005 m. Lietuvos rodiklis labiausiai išaugo pinigų srityje (+7,7 balo). Padėtis tapo prasčiau galios (-4,8 balo) ir laiko (-2,9 balo) srityse ir beveik nepakito žinių srityje (+0,8 balo).

2005–2017 m. Lietuvos rodiklis indekse sumažėjo. Per tą patį laikotarpį ES rodiklis išaugo. Todėl šioje srityje Lietuvos raidos kryptis yra priešinga nei visos ES.

Palyginti su ES vidurkiu, Lietuva juda priešinga kryptimi

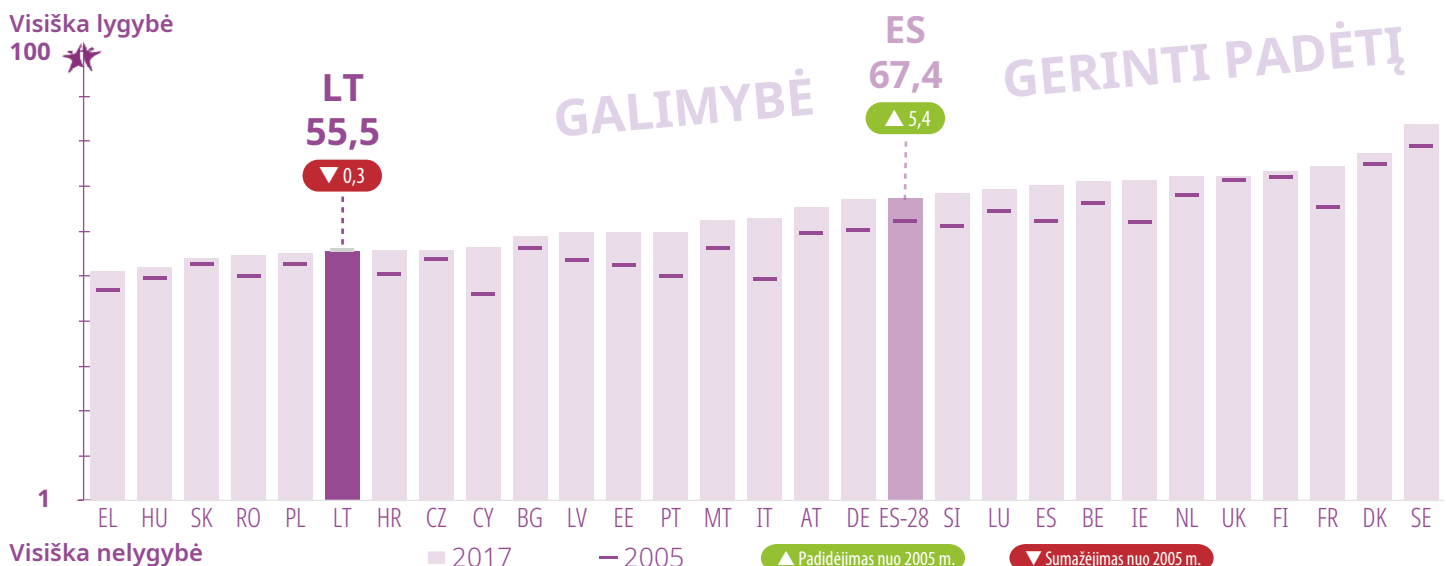

Kasmet vertiname ES valstybes nares ir visą ES, siekdami nustatyti jų pažangą siekiant lyčių lygybės. Indekse taikoma skalė nuo 1 iki 100; 1 reiškia visišką nelygybę, o 100 – visišką lygybę.

Rodikliai nustatomi atsižvelgiant į skirtumus tarp moterų ir vyrų, taip pat į bendrus šalies pasiekimus šešiose pagrindinėse srityse: darbo, pinigų, žinių, laiko, galios ir sveikatos. Į indeksą įtrauktos dvi papildomos sritys, tačiau jos neturi poveikio galutiniam rezultatui. Komplexinės nelygybės srities rodikliai yra skirti atskleisti, kaip lyčių nelygybė pasireiškia atsižvelgiant į amžių, negalią, kilmės šalį, išsilavinimą ir šeimos tipą. Smurto prieš moteris srityje vertinama ir analizuojama nuo smurto nukentėjusių moterų patirtis.

2019 m. lyčių lygybės indekse ne tik apžvelgiami indekso rodikliai, bet ir sutelkiamas didesnis dėmesys į vieną sritį – asmeninio ir profesinio gyvenimo pusiausvyrą.

ES valstybių narių lyčių lygybės indekso rodikliai 2005 ir 2017 m.

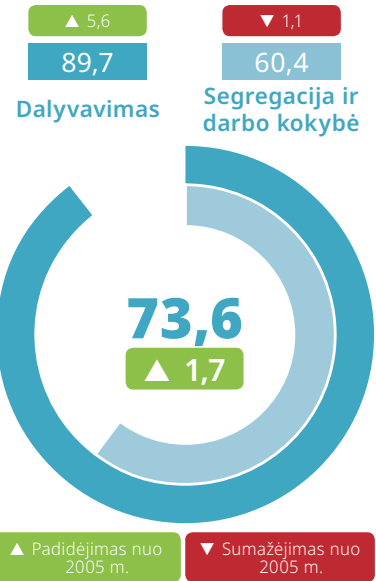

Darbas

Lietuvos darbo srities rodiklis yra 73,6; didėjant moterų ir vyrų užimtumo lygiui, nuo 2005 m. rodiklis išaugo 1,7 balo (+0,4 balo nuo 2015 m.).

Moterų užimtumo lygis yra 77 proc., o vyrų – 79 proc. (tarp 20–64 m. amžiaus gyventojų). Atsižvelgiant į dabartinį bendrą užimtumo lygį (78 proc.), Lietuva jau pasiekė savo nacionalinį 2020 m. užimtumo tikslą, kuris yra 72,8 proc. 2005–2017 m. moterų užimtumo lygis (pilno etato ekvivalentu) padidėjo nuo 46 iki 51 proc., o vyrų – nuo 58 iki 60 proc., todėl lyčių nelygybė šioje srityje sumažėjo. Lyčių nelygybė tarp aukštąjį išsilavinimą turinčių moterų ir vyrų yra daug mažesnė nei tarp pradinį ir vidurinį išsilavinimą turinčių moterų ir vyrų. Ne visą darbo laiką dirba apie 10 proc. moterų ir 6 proc. vyrų. Vidutiniškai moterys dirba 38 valandas per savaitę, o vyrai – 39 valandas.

Netolygus moterų ir vyrų pasiskirstymas įvairiuose darbo rinkos sektoriuose ir toliau išlieka problema – švietimo, sveikatos priežiūros ir socialinio darbo srityse dirba 27 proc. moterų ir vos 6 proc. vyrų. Mažiau moterų (8 proc.) nei vyrų (33 proc.) dirba gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos srityse.

Pinigai

Lietuvos rodiklis pinigų srityje yra 64,7, t. y. nuo 2005 m. šis rodiklis, pagerėjus tiek moterų, tiek vyrų finansinei padėčiai, išaugo 7,7 balo (-0,9 balo nuo 2015 m.). Išaugo skurdas ir nelygybė turto paskirstymo srityje.

2006–2014 m. moterų ir vyrų vidutinis mėnesinis darbo užmokestis padidėjo (atitinkamai 40 ir 33 proc.), tačiau lyčių nelygybė šioje srityje vis dar išlieka. Moterys per mėnesį uždirba 16 proc. mažiau nei vyrai. Vaikų turinčiose porose vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas yra beveik dvigubai didesnis, palyginti su poromis, kurios vaikų neturi. Porose, kurios turi vaikų, moterys per mėnesį uždirba 27 proc. mažiau nei vyrai. Porose, kurios vaikų neturi, moterų mėnesinis darbo užmokestis yra mažesnis 14 proc.

2005–2017 m. išaugo tiek moterų, tiek vyrų skurdo rizika (atitinkamai 5 ir 2 procentiniais punktais). Be to, šioje srityje išaugo ir lyčių nelygybė – su skurdo rizika susiduria beveik 25 proc. moterų ir 20 proc. vyrų. Didžiausia skurdo rizika gresia vienišoms moterims (51 proc.) ir vienišiams vyrams (43 proc.), taip pat moterims, kurių išsilavinimo lygis žemas (49 proc.). 2005–2017 m. padidėjo moterų ir vyrų pajamų paskirstymo nelygybė. Lyginant su kiekvienu vyro per valandą uždirbtu euru, vidutinis atitinkamas moterų uždarbis yra 85 centai, todėl vyrų ir moterų darbo užmokesčio per valandą skirtumas yra 15 proc. Vyrų ir moterų pensijų skirtumas yra 17 proc.

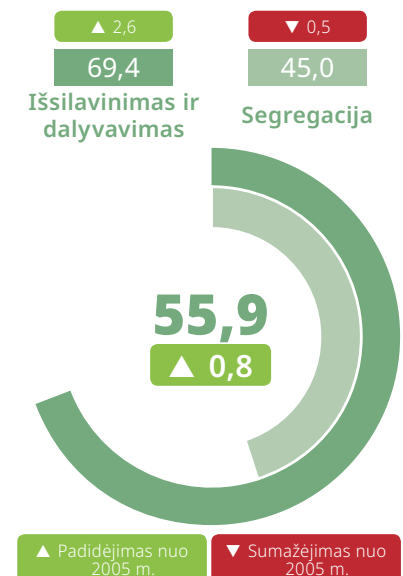

Žinios

Lietuvos rodiklis žinių srityje yra 55,9, t. y. nuo 2005 m. reikšmingų pokyčių šioje srityje neįvyko (+0,1 balo nuo 2015 m.). Nuo 2005 m. Lietuva nukrito keturiomis pozicijomis ir dabar yra 20 vietoje.

2005–2017 m. aukštąjį išsilavinimą įgijusių moterų dalis didėjo sparčiau nei vyrų, todėl lyčių nelygybė šioje srityje išaugo. Aukštąjį išsilavinimą turi apie 35 proc. moterų, palyginti su 27 proc. vyrų (2005 m. – atitinkamai 22 ir 18 proc.). Lyčių nelygybė išsilavinimo srityje yra didžiausia tarp vaikų turinčioje poroje gyvenančių moterų ir vyrų (16 procentinių punktų), tarp 25–49 m. amžiaus moterų ir vyrų (16 procentinių punktų) ir tarp 50–64 m. amžiaus moterų ir vyrų (14 procentinių punktų). Lietuva pasiekė nacionalinį strategijos „Europa 2020“ tikslą – užtikrinti, kad 48,7 proc. 30–34 m. amžiaus žmonių turėtų aukštąjį išsilavinimą. Šis rodiklis yra 58 proc. (68 proc. moterų ir 48 proc. vyrų). 2005–2017 m. formaliojo ir neformaliojo švietimo ir mokymo veikloje dalyvaujančių moterų ir vyrų dalis sumažėjo nuo 17 iki 14 proc. Šis rodiklis yra 3 procentiniais punktais mažesnis už ES rodiklį.

Netolygus vyrų ir moterų pasiskirstymas įvairiose aukštojo mokslo studijų srityse ir toliau yra vienas iš Lietuvos iššūkių. Apie 41 proc. moterų ir tik 16 proc. vyrų studijuja edukologijos, sveikatos ir rūpybos arba humanitarinių mokslų ir menų srityse.

Laikas

Palyginti su 2017 m. indeksu, Lietuvos rodiklis laiko panaudojimo srityje nepakito, nes nėra naujų duomenų. Nauji duomenys šioje srityje turėtų būti paskelbti 2021 m. Jei laiko panaudojimo duomenys būtų pateikiami dažniau, tai padėtų stebėti pažangą šioje srityje.

Laiko panaudojimo srityje Lietuvos rodiklis yra 50,6, t. y. gerokai mažesnis už visos ES rodiklį (65,7). Nuo 2005 m. padidėjo lyčių nelygybė, susijusi su šeimos narių priežiūrai skirtu laiko pasiskirstymu. Šeimos narių priežiūra dažniau užsiima moterys nei vyrai (ne mažiau kaip valandą per dieną priežiūrai skiria 41 proc. moterų ir 24 proc. vyrų). Ne mažiau kaip valandą kasdien maisto gaminimo ir namų ruošos darbams skiria daug daugiau moterų (79 proc.) nei vyrų (29 proc.). Ši lyčių nelygybė vaikų turinčiose porose yra dar didesnė.

Sporto, kultūros ar laisvalaikio veikla ne namie užsiimančių moterų yra mažiau (14 proc.) nei vyrų (18 proc.). Savanoriškoje ar labdaringoje veikloje dalyvaujančių moterų (5 proc.) ir vyrų (4 proc.) dalis yra viena mažiausių ES.

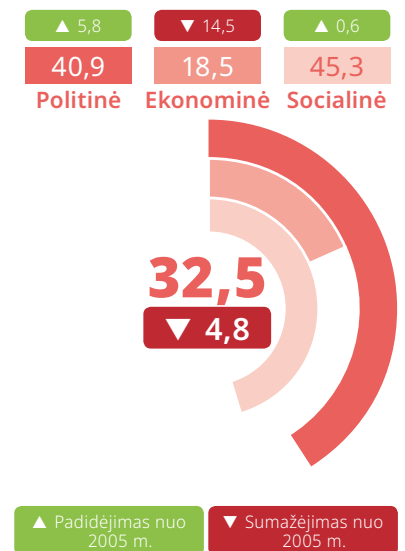

Galia

Lietuvos galios srities rodiklis yra 32,5; palyginti su 2005 m., jis sumažėjo 4,8 balo (-4,1 balo nuo 2015 m.). Lietuva užima 21 vietą Europos Sąjungoje ir yra viena iš trijų valstybių narių, kuriose padėtis šioje srityje pablogėjo.

Rodiklio sumažėjimą galios srityje lemia didėjanti lyčių nelygybė priimant ekonominius sprendimus; tai posritis, kuriame padėtis pablogėjo labiausiai ES. 2018 m. Centrinio banko valdyboje nebuvo nė vienos moters (2005 m. valdyboje moterų buvo 25 proc.). 2005–2018 m. moterų dalis didžiausių biržinių bendrovių valdybose padidėjo nuo 11 iki 13 proc.

2005–2018 m. padėtis politinės galios posrityje pagerėjo, nes moterų dalis ministrų kabinete padidėjo nuo 15 iki 25 proc. Tačiau 2019 m. pradžioje Lietuva buvo vienintelė ES šalis, kurios vyriausybėje buvo tik vyrai. Moterų dalis tarp parlamento narių ir savivaldybių tarybų narių atitinkamai yra 21 ir 25 proc. Socialinės galios posrityje moterų dalis mokslinius tyrimus finansuojančios organizacijos (LMT) aukščiausiose pareigose yra 36 proc., visuomeninio transliuotojo (LRT) valdyboje – 33 proc., didžiausių sporto federacijų sprendimus priimančiose pareigose – tik 15 proc.

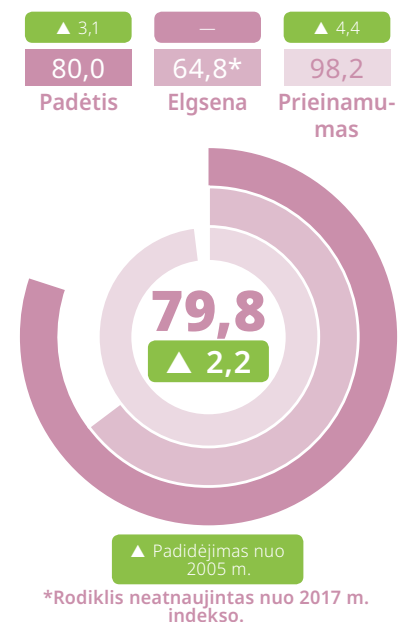

Sveikata

Lietuvos sveikatos srities rodiklis – 79,8, t. y. nuo 2005 m. rodiklis išaugo 2,2 balo (+0,7 balo nuo 2015 m.). Padėtis gerėja tiek sveikatos būklės, tiek sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo srityje. Naujų duomenų apie sveikatai įtakos turinčios elgsenos posritį nėra. Sveikatos srityje Lietuva ir toliau užima 25 vietą ES.

Šiek tiek pagerėjo ir moterų, ir vyrų nuomonė apie savo sveikatą – 2017 m. 40 proc. moterų ir 49 proc. vyrų manė, kad jų sveikatos būklė yra gera (2005 m. – atitinkamai 38 ir 48 proc.). Kuo labiau asmuo išsilavinęs, tuo labiau ji arba jis patenkintas savo sveikata, tačiau pasitenkinimas sveikatos būkle su amžiumi mažėja. 2005–2016 m. padidėjo moterų ir vyrų gyvenimo trukmė bei sveiko gyvenimo trukmė. Moterys vidutiniškai gyvena 10 metų ilgiau nei vyrai, o moterų sveiko gyvenimo metų skaičius yra trejais metais didesnis nei vyrų (atitinkamai 59 ir 56 metai).

2005–2017 m. tinkama sveikatos priežiūra tapo prieinamesnė ir moterims, ir vyrams. Apie 3 proc. moterų ir 2 proc. vyrų nurodė, kad jų sveikatos priežiūros poreikiai nepatenkinami, palyginti su 11 ir 9 proc. 2005 m. Mažiau moterų ir vyrų nurodė, kad nepatenkinami jų odontologinės priežiūros poreikiai (5 ir 4 proc. 2017 metais, palyginti su 12 ir 11 proc. 2005 metais). Didesnė dalis negali turinčių moterų ir vyrų teigia, kad nepatenkinami jų sveikatos priežiūros poreikiai (7 proc. abiejų lyčių atstovų) ir odontologinės priežiūros poreikiai (19 proc. abiejų lyčių atstovų), palyginti su asmenimis, kurie neturi negalios (atitinkamai 2 ir 6 proc. tiek moterų, tiek vyrų).

Smurtas

Smurtas prieš moteris – tai ir nuolatinės lyčių nelygybės darbo, sveikatos, pinigų, galios, žinių bei laiko panaudojimo srityse priežastis, ir pasekmė. Priešingai nei kitose srityse, smurto srityje moterų ir vyrų padėties skirtumai nevertinami, o nagrinėjami moterų patirto smurto atvejai. Dėl šios priežasties nustatant lyčių lygybės indekso rodiklį smurto sritis neįtraukiama. Vietoj to apskaičiuojamas atskiras sudėtinis trijų aspektų – smurto prieš moteris paplitimo, sunkumo laipsnio ir atskleidimo – rodiklis. Apskaičiuojant atskirų šalių rodiklius buvo remiamasi 2014 m. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros tyrimų duomenų rezultatais. Nuo to laiko joks smurto dėl lyties tyrimas ES mastu nebuvo atliktas. Kol nebus baigtas naujas tyrimas, rodikliai negali būti atnaujinti.

2013 m. birželio mėn. Lietuva pasirašė Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija), tačiau jos dar neratifikavo.

Smurto srityje pateikiami atnaujinti duomenys apie tris papildomus rodiklius, kurie padeda stebėti padėtį tokiose srityse kaip moterų žudymas dėl lyties, moterų lyties organų žalojimas ir prekyba žmonėmis. Tačiau ne visos valstybės narės renka tokius duomenis, todėl duomenų rinkimą būtina gerinti.

2016 m. Lietuva pranešė apie aštuonias moteris, kurias nužudė jų sutuoktiniai ar partneriai, ir septynias moteris, kurias tyčia nužudė kiti šeimos nariai. Šalis nepateikia duomenų, pagal kuriuos nustatomas mergaičių (iš šalyje gyvenančių migrantų bendruomenės), kurioms gresia lyties organų žalojimas, skaičius. Renkami ir pateikiami statistiniai duomenys apie prekybą žmonėmis. 2016 m. nustatyta, kad prekybos žmonėmis aukomis tapo 20 moterų. Pagal lytį su-

APLINKYBĖS

- Politika
- Prevencija
- Apsauga ir parama
- Materialinė teisė
- Teisėsaugos institucijų dalyvavimas
- Visuomenės struktūra

PAPILDOMI RODIKLIAI

- Psichologinis smurtas
- Seksualinis priekabiavimas
- Persekiojimas
- Priverstinės santuokos
- Prekyba žmonėmis
- Moterų lyties organų žalojimas

SUDĖTINIS RODIKLIS

Vienas bendras balas

1 — 100

skirstyti palyginami duomenys yra labai svarbūs rengiant ES masto strategijas, skirtas užkirsti kelią smurtui prieš moteris visose valstybėse narėse.

Geresnė darbo ir gyvenimo pusiausvyra

2019 m. lyčių lygybės indekse dėmesys sutelktas į profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros klausimą, kuris ES yra labai svarbus. Be profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros rodiklių, kurie yra vertinami indekse (pvz., darbo, laiko panaudojimo ir žinių srityse), dėmesys konkrečiai temai suteikia galimybę įvertinti papildomus rodiklius, kurie pateikiami profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros rodiklių suvestinėje. Rodiklių suvestinė apima tris plačias sritis: mokamo darbo, nemokamo darbo (priežiūros) ir švietimo bei mokymo. Joje pateikiama 15 rodiklių šešiose siauresnėse srityse: vaiko priežiūros atostogų politikos; vaiko priežiūros ir vaiko priežiūros paslaugų; vyresnio amžiaus ir negalią turinčių asmenų priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugų; transporto ir infrastruktūros; lanksčių darbo sąlygų ir mokymosi visą gyvenimą.

Vaiko priežiūros atostogų politika

Vaiko priežiūros atostogos padeda tėvams suderinti šeimos ir darbo įsipareigojimus. Tačiau dažnai jomis tėvai negali pasinaudoti dėl to, kad jų teisė į tokias atostogas priklauso nuo įvairių kriterijų, kaip antai: ar asmuo turi mokamą darbą; ar ji ar jis yra samdomas darbuotojas, ar yra savarankiškai dirbantis asmuo; kuriame sektoriuje ji ar jis dirba; koks jos arba jo darbo stažas; ar atostogos gali būti suteiktos tos pačios lyties poroms ar migrantams. Dėl darbo rinkos pokyčių, pvz., netipinių užimtumo formų (pvz., terminuotų darbo sutarčių ir darbo pagal iškvietimą, fiktyvaus savarankiško darbo ir darbo pagal paslaugų kvitus) plitimo, kyla susirūpinimas dėl tėvų galimybių išeiti atostogų, ypač kai tai priklauso nuo tradicinio standartinio darbo apibrėžčių.

2016 m. 23 proc. 20–49 m. amžiaus moterų ir 15 proc. vyrų (potencialių tėvų) neturėjo teisės į vaiko priežiūros atostogas Lietuvoje. Priešingai nei daugumoje ES šalių, teisė į vaiko priežiūros atostogas nepriklauso nuo užimtumo statuso – nedirbantys ir darbo neieškantys arba bedarbiai tėvai turi teisę į vaiko priežiūros atostogas, jei jie yra sumokėję pakankamai socialinio draudimo įmokų. Šios sąlygos neatitinkantys bedarbiai ir darbo neieškantys asmenys atitinkamai sudarė 32 ir 30 proc. visų teisės į tokias atostogas neturinčių moterų ir vyrų. Likę 68 proc. moterų ir 70 proc. vyrų neturėjo teisės į vaiko priežiūros atostogas dėl nepakankamo darbo stažo. Lietuvoje tos pačios lyties tėvai neturi teisės į vaiko priežiūros atostogas. Teisės į vaiko priežiūros atostogas neturi 2 proc. darbą turinčių moterų ir 3 proc. dirbančių vyrų.

Vaiko priežiūra šeimoje ir vaiko priežiūros paslaugos

Didėjant dviejų dirbančių asmenų šeimų ir nepilnų šeimų skaičiui, didėja vaiko priežiūros paslaugų poreikis. Aukštos kokybės prieinamos ir įperkamos vaiko priežiūros paslaugos yra labai svarbios, kad tėvai galėtų likti darbo rinkoje arba integruotis į darbo rinką ir kad būtų sumažinta lyčių nelygybė užimtumo srityje.

Lietuvoje 68 proc. visų vaikus šeimoje prižiūrinčių asmenų yra moterys. Iš viso bent keletą kartų per savaitę savo vaikus ar vaikaičius prižiūri arba auklėja 53 proc. moterų ir 38 proc. vyrų. Palyginti su ES vidurkiu (56 proc. moterų ir 50 proc. vyrų), Lietuvoje vaikus ir vaikaičius prižiūri mažiau moterų ir vyrų. Vaikų priežiūra šeimoje užsiima apie 89 proc. 20–49 m. amžiaus moterų ir 64 proc. šios amžiaus grupės vyrų, palyginti su 31 proc. 50–64 m. amžiaus moterų ir 13 proc. šios amžiaus grupės vyrų. Priežiūros pareigų turi 68 proc. dirbančių moterų ir 51 proc. vyrų, palyginti su 38 proc. nedirbančių moterų ir 14 proc. vyrų.

Lietuva neįvykdė nė vieno iš „Barselonos tikslų“, t. y. nepasiekė, kad bent 33 proc. vaikų iki trejų metų amžiaus ir 90 proc. vaikų nuo trejų metų iki mokyklinio amžiaus lankytų vaiko priežiūros įstaigas. Maždaug 20 proc. mažesnių nei trejų metų vaikų gauna vienokią ar kitokią institucinę priežiūrą, o tai 14 procentinių punktų mažiau už ES vidurkį. Apie 19 proc. šio amžiaus vaikų lanko vaiko priežiūros įstaigas bent 30 valandų per savaitę. Vaiko priežiūros įstaigas lanko 80 proc. vaikų nuo trejų metų iki privalomojo mokyklinio amžiaus, o tai 5 procentiniais punktais mažiau už ES vidurkį (74 proc. vaiko priežiūros įstaigas lanko bent 30 valandų per savaitę). Apie 12 proc. namų ūkių nurodo, kad jų institucinės vaiko priežiūros paslaugų poreikiai yra nepatenkinti. Kas antras vienišas tėvas nurodo, kad jo institucinės vaiko priežiūros paslaugų poreikiai yra nepatenkami (53 proc.).

Vyresnio amžiaus ir negalią turinčių asmenų priežiūra šeimoje ir ilgalaikės priežiūros paslaugos

Prieinamos ir įperkamos priežiūros paslaugos bei infrastruktūra yra itin svarbios, kad įsipareigojimų šeimoje turintys asmenys galėtų užtikrinti tinkamą asmeninio gyvenimo ir profesinės veiklos pusiausvyrą. Tai ypač aktualu moterims, kurios dažniau nei vyrai yra atsakingos už vyresnio amžiaus ir negalią turinčių asmenų priežiūrą šeimoje ir institucijose. Atsižvelgiant į naujas demografinės tendencijas, pvz., visuomenės senėjimą, mažesnius gimstamumo rodiklius ir atitinkamai mažėjantį darbingo amžiaus gyventojų skaičių, ilgalaikės priežiūros šeimoje ir priežiūros paslaugų poreikis tapo ypač svarbus.

Dauguma vyresnio amžiaus ir (arba) negalią turinčius asmenis prižiūrinčiųjų Lietuvoje yra moterys (68 proc.). Moterų ir vyrų, kurie vyresnio amžiaus ir (arba) negalią turinčių asmenų priežiūrą užsiima kasdien arba keletą dienų per savaitę, dalis atitinkamai yra 16 ir 9 proc. Priežiūra šeimoje užsiimančių moterų dalis yra 1 procentiniu punktu dides-

nė už ES vidurkį, o vyrų – 1 procentiniu punktu mažesnė. Apskritai 21 proc. 50–64 metų amžiaus moterų ir 14 proc. tos pačios amžiaus grupės vyrų prižiūri vyresnio amžiaus ir (arba) negalią turinčius asmenis, o 20–49 metų amžiaus grupėje tokia veikla užsiima 18 proc. moterų ir 7 proc. vyrų. Apie 52 proc. moterų, prižiūrinčių vyresnio amžiaus ir (arba) negalią turinčius asmenis, turi darbą, palyginti su 74 proc. vyrų, priežiūrą derinančių su profesine veikla. Priežiūra šeimoje užsiimančių ir turinčių darbą moterų mažiau nei vyrų visoje ES, tačiau lyčių nelygybė šioje srityje Lietuvoje yra didesnė nei ES (22 procentiniai punktai, palyginti su 14 procentinių punktų ES). 50–64 metų amžiaus grupėje darbą turi 60 proc. priežiūra šeimoje užsiimančių moterų, palyginti su 88 proc. vyrų. Apie 40 proc. moterų ir vyrų nurodo, kad profesionalios priežiūros namuose paslaugų poreikiai Lietuvoje yra nepatenkinami.

Transportas ir infrastruktūra

Galimybė naudotis prieinama ir kokybiška viešąja infrastruktūra, įskaitant priežiūros įstaigas, švietimo įstaigas, sveikatos priežiūros paslaugas ir transportą, turi įtakos moterų ir vyrų galimybėms profesinę veiklą derinti su kita veikla. Nevienodas šeimoms narių ir namų priežiūros pareigų pasidalijimas tarp vyrų ir moterų turi įtakos tam, kaip jie naudojami tam tikrų rūšių transportu bei infrastruktūra ir kokiomis aplinkybėmis toks transportas ir infrastruktūra jiems reikalingi. Važinėjimo į darbą laikas yra geras rodiklis, ar esama viešoji infrastruktūra padeda ar trukdo moterims ir vyrams derinti skirtingą kasdienę veiklą.

Lietuvoje moterys važinėdamos į darbą užtrunka maždaug dviem minutėmis mažiau nei vyrai – moterų kelionės į darbą ir namo trunka maždaug 33 minutes per dieną, o vyrų – maždaug 35 minutes per dieną. Važinėdami į darbą panašiai

užtrunka tiek gyvenantys porose ir turintys vaikų, tiek porose be vaikų gyvenantys asmenys. Porose, kurios turi vaikų, gyvenantys vyrai važinėdami į darbą užtrunka maždaug keturiomis minutėmis daugiau nei moterys, o porose be vaikų skirtumai tarp moterų ir vyrų yra labai nedideli. Ne visą darbo laiką dirbančios moterys važinėdamos į darbą užtrunka daugiau nei vyrai (atitinkamai 29 ir 25 minutes per dieną). Visą darbo laiką dirbančios moterys važinėdamos į darbą užtrunka mažiau nei vyrai (atitinkamai 34 ir 37 minutes per dieną).

Apskritai, vyrai į darbą ir namo dažniau keliauja tiesiai, o moterų kelionės dažniau daugiataksišlės, nes derinama įvairi veikla, pavyzdžiui, vaikų vežimas į mokyklą arba maisto produktų pirkimas.

Lankstus darbo grafikas

Lankstus darbo grafikas (pavyzdžiui, galimybė kaitaloti darbą ne visą darbo laiką ir darbą visą darbo laiką, lanksčios darbo valandos ir nuotolinis darbas) paprastai darbuotojams suteikia daugiau galimybių spręsti, kiek, kada ir kur dirbti. Jei lankstus darbo grafikas parengiamas atidžiai, atsižvelgiant į skirtingus moterų ir vyrų poreikius, tai gali padėti derinti profesinį ir šeiminių gyvenimą. Be to, toks darbo grafikas gali padėti asmenims, turintiems šeimos narių priežiūros pareigų, integruotis į darbo rinką ir dirbti visą darbo laiką.

Net 79 proc. moterų ir 72 proc. vyrų negali keisti savo darbo grafiko. Galimybės naudotis lanksčiu darbo grafiku Lietuvoje yra gerokai labiau ribotos, palyginti su ES vidurkiu – savo grafiko visoje ES keisti negali 57 proc. moterų ir 54 proc. vyrų. Apie 94 proc. abiejų lyčių viešojo sektoriaus darbuoto-

jų neturi galimybės keisti darbo grafiką, palyginti su 65 proc. moterų ir 62 proc. vyrų visos ES viešajame sektoriuje. Ribotos ir privačiojo sektoriaus darbuotojų galimybės naudotis lanksčiu darbo grafiku. Maždaug 72 proc. privačiajame sektoriuje dirbančių moterų ir 68 proc. vyrų darbo grafikas yra griežtai nustatytas ir jo keisti jie neturi galimybės.

Nors moterų tarp ne visą darbo laiką dirbančių asmenų yra žymiai daugiau nei vyrų, daugumoje ES šalių jos rečiau nei vyrai pereina nuo darbo ne visą darbo laiką prie darbo visą darbo laiką. 2017 m. Lietuvoje 19 proc. ne visą darbo laiką dirbančių moterų perėjo prie darbo visą darbo laiką, palyginti su 21 proc. vyrų. Lyčių nelygybė šioje srityje yra mažesnė nei ES – darbą ne visą darbo laiką į darbą visą darbo laiką ES lygmeniu pakeitė 14 proc. moterų ir 28 proc. vyrų.

Mokymasis visą gyvenimą

Dėl nuolatinių technologijų pažangos darbuotojai turi nuolat atnaujinti savo įgūdžius ir per visą savo profesinę karjerą domėtis naujomis tendencijomis ir technologijomis. Mokymasis visą gyvenimą taip pat skatina lyčių lygybę, nes moterims ir vyrams suteikia daugiau galimybių pasirinkti darbą ir išnaudoti visą savo potencialą. Nepakankami finansiniai išteklių ar laiko trūkumas (pavyzdžiui, negalėjimas mokymosi suderinti su darbo grafiku ir (arba) pareigomis šeimai) ir moterims, ir vyrams gali trukdyti pasinaudoti galimybe mokytis visą gyvenimą. Mokymasis visą gyvenimą gali padėti moterims grįžti į darbo rinką po karjeros pertraukos dėl šeimos narių priežiūros pareigų.

Lietuva pagal mokymosi visą gyvenimą rodiklį yra septinta nuo galo tarp ES valstybių narių (6 proc.); mokymosi visą

gyvenimą programose dalyvauja daugiau moterų (7 proc.) nei vyrų (4 proc.). 25–64 metų amžiaus dirbančios moterys mokymuose dalyvauja dažniau nei vyrai (atitinkamai 8 ir 5 proc.) Mokymus su darbo grafiku sunkiau suderina vyrai (45 proc.) nei moterys (39 proc.). O pareigas šeimai kaip didesnę kliūtį dalyvauti mokymuose dažniau nurodo moterys (30 proc.) nei vyrai (19 proc. vyrų). Lietuvoje darbo grafikas yra didesnis iššūkis dalyvauti mokymosi visą gyvenimą veikloje nei visoje ES, o pareigos šeimai yra mažesnė kliūtis. Europos Sąjungoje 38 proc. moterų ir 43 proc. vyrų nurodo, kad kliūtis yra jų darbo grafikas, o 40 proc. moterų ir 24 proc. vyrų teigia, kad mokymosi visą gyvenimą programose trukdo dalyvauti pareigos šeimai.

Daugiau apie lyčių lygybės indeksą skaitykite <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>

Europos lyčių lygybės institutas

Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) yra ES žinių centras lyčių lygybės klausimais. EIGE padeda politikos formuotojams ir visoms atitinkamoms institucijoms siekti, kad moterų ir vyrų lygybė taptų realybe visiems europiečiams, teikdama jiems specialių žinių ir palyginamų bei patikimų duomenų apie lyčių lygybę Europoje.

© Europos lyčių lygybės institutas, 2019

Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Europos lyčių lygybės institutas
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LIETUVA

Kontaktiniai duomenys

<http://eige.europa.eu/>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/user/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444

Europos Sąjungos
leidinių biuras